

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izveniši ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za štijake velja nižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se vroče finkirajo. — Nekopiraj se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opravništvo, na katero naj se blagovoljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Telegrami.

Peterburg 19. maja. „Agence Russe“ je pooblaščen oporekati vest, ki trdi, da hoté Rusi v Carigradu vmarširati. Ta vznemirjajoča poročila so le manever vojne stranke v Carigradu, ki birada zadržala porazumljenje vlad v Londonu in Peterburgu. Gibanja ruske armade so se zgodila samo iz zd ravstvenih potreb in uzrokov. „Journal de St. Petersburg“ isto tako govori. — Gorčakovljevo zdravje je nekoliko bolje; a on vendar zaradi velike slabosti ne more dolgo delati. — Mestni glavar Trepov je nastopil zaradi svojega zdravljenja pot v inostranje.

London 19. maja. Pri obletnem banketu na korist pomočnega fonda za novinarstvo, kateremu je predsedoval Salisbury, dejal je ta: složnost narodnega političnega mišljenja je srečno znamenje v tej velikej, skoro najvišjeji krizi; on meni, da je srečen konec vseh težavnosti odvisen od jedinstva rodoljubja, ki se vsakej nevarnosti nasproti postavi, le ne izgubi česti. — Beust je govoril nek govor, politično brez baive.

Iz državnega zbora.

Z Dunaja 19. maja. [Izv. dop.]

Prenarejanje neposrednih davkov. S tem predmetom se peča državni zbor uže dolgo časa in še ne bode skoraj konca debate. Zdaj je bilo na vrsti posvetovanje o tem, ali in koliko bi se pri gruntnem davku odpuščalo z ozirom na novi personalni prihodninski davek, ki bode zadel vsacega človeka, kateri ima nad 600 gold. letnih prihodkov, tedaj tudi večje posestnike na kmetih. Vsled te postave ima odpasti dozdanji prihod-

ninski davek, ki se je bil leta 1849 naložil. Tačas je namreč se razpisala tako zvana tretjinska priklada na gruntni in bišni davek, in prihodninska priklada na pridobitni davek (erwerbsteuer). Zdaj, ko se uvede novi personalni prihodninski davek, bi morala odpasti cela tretjinska priklada in se gruntni davek za toliko znižati, za kolikor je leta 1849 pod imenom prihodninskega davka bil povekšan, tedaj od 26 1/2 % na 16 %. Vlada pa tega neče storiti in nasvetuje, da se samo 2 1/2 % odpišeta, ostali znesek tretjinske priklade pa se naj tudi še zanaprej plača ter ostane kot direktni davek, ki bode tedaj zanaprej 24 % od starega katastralnega čistega prihodka znašal. Po tem računu bode zanaprej vsak posestnik mesto 1 gold. gruntne davka z tretjinsko priklado vred le 90 kr. plačal, olajšanje ne bo veliko, pa bolj nekaj, nego nič. Predlog, da bi se cela tretjinska priklada odpisala, nij bil sprejet. Za njega so glasovali Slovani, konservativci, Poljaci, Rusini in skoraj vsi poslanci kmetijskih občin, proti pak: mameluki, poslanci mest in trgov in naj si to zapomnijo kmetje na Dolenjskem, njihov poslanec Deschman! Mož še tedaj tega malega olajšanja ne privošči kmetom v zahvalo zato, da so ga postavili na poslanski sedež. Meminisse juvat.

Posvetovanje o davkih bo še šlo celi prihodnji teden, ker neče predsednik poročila o 60 milijonem kreditu na dnevni red postaviti, dokler nijso delegacije sklicane. 25. t. m. stopijo delegacije skupaj in Andrassy ima potem priliko, da razvije svoj program, za katerega mu je treba teh 60 milijonov goldinarjev. Zato je Andrassy želel, da ne bi poprej bila debata v našem zboru in predsednik Rechbauer vladi in njemu na ljubo kaj tacega rad stori. Kljube magjarskemu ropotanju pa

tukaj nikdo ne verjame, da bi se Avstrija respuščala v kako akcijo proti Rusiji, naj se Rusija z Anglijo poravna ali ne. Za posedenje Bosne pa tudi nij zavzeta vladajoča stranka in bi v ta namen nobenega kredita ne dovolila. Tudi prav!

Spričalo sovražnikovo.

Z Goriškega 18. maja. [Izv. dop.]

Denašnji list „Slovenskega Naroda“ ima (po „Soči“) mej drobnimi novicami tudi posnetek dopisa „d' oltre l' Isonzo“ v jako razširjenem italijanskem rimskem časniku „Fanfulla“ o naših slovenskih razmerah in o poželenji italijanisivov po naših krajih. Meni se zdi, da je ta dopis, baš ker je pisan od treznega, mirno mislečega a vendar nam naravno neprijateljskega človeka, vsaj tolike dnevne važnosti in podučljivosti, da zaslučuje, da ga naš slovenski dnevnik celega priobči. Zlasti je konec tega italijanskega članka našega preudarka in premisleka onih naših nasprotnikov vredni, ki nam Jugoslovanom očitajo, da smo proti Avstriji, ako terjamo svoje zjedinenje. Dopis se glasi:

„Neprestane razprave organov naših levicnjakov proti Avstriji in njihove vésti o dozdavnih skrivnih dogovorih zastran odstopa Trentinskega in tudi dela goriške dežele na desnem bregu Soče italijanskemu kraljestvu, uzročile so reakcijo od strani italijanskega in slovenskega prebivalstva dotičnih krajev.

„V političnem okraji Gradiškem so nabrali 11.000 podpisov na adresu zveste udanosti do Habsburške hiše — in pomisliti je treba, da vse italijansko prebivalstvo tistega okraja s Korminom vred šteje malo nad 40.000 duš; če se od teh odbijejo ženske in otroci obeh spolov, zadobi se ravno omenjeno število, ka-

Listek.

Leon Brussy.

(Povest, poslovenil Fr. Kr.)

Devetnajsto poglavje.

(Dalje.)

Jezzen da je vse pokalo po njem zareži nad deklico: „Ti ne veš kaj da zahtevaš, Karla! Ko bi mi ponujali vse solze, vse zlato in vse molitve svetnikov, ne mogel bi se vrniti. Vrjemi mi, da te nobena moč ne more rešiti. To noč zapustimo za zmiraj obrežje, ti postaneš čez nekaj dnij Karnarjeva soproga in srečni bodedo!“ — „Nikoli — nikoli! Ne morem postati soproga tega strašnega človeka, ne morem iti z vami! Bolje bi bilo, da bi tu mrtva ležala, kakor da storim kar velevate!“ — „Karla, dovelj imam tega žalovanja,“ zareži jezno Moratin, „ako ne jenjaš, bodedo druge strune napel in te učil, da sem jaz tvoj

gospod in te morem siliti ubogati.“ — Obupno odskoči od njega, dene roke na srce in mrmra od smrti, po katereji bi se rešila. — „Pomisli,“ nadaljuje Moratin, „da je Karnar le odšel, da bi se zastran ladije prepričal in z njo zjedini ter da se vrne vsak trenotek. Pomisli, ako on tvoje tarnanje čuje, bo to marveč tebi škodovalo, ne pa naš sklep predrugačilo.“ Ko se je Karla malo pomirila, bil je tudi Moratin bolj prijazen. Dasiravno Fernandez nij bil nič kaj srčen, vendar se je namenil ta trenotek z nožem v roki nad Moratina skočiti, da reši Karlo. A zdajci se začuje od zgoraj glas in Karnar je bil kmalu doli pri njima. — „Halo, uže nazaj!“ vsklikne Moratin in vstane, videvši skrbni obraz tovariša. „Ne bo se nama tako lahko posrečilo, kakor sva mislila,“ odvrne Karnar, brisaje si pot s čela in težko diha, kar je pričalo da je letel. — „No, kaj pa je zopet na poti?“ — „Ko sem prihitel do kraja kjer sva luč ugledala,“ prične

Karnar, „srečal sem kapitana ladije; in on mi je dejal, da je na potu k mojemu stanovanju; da leži njegova ladija v zalivu spodaj, ker si ne upa zavoljo nasprotnega vetra, peščin in skal dalje, da je pa uže pred eno uro moža k meni poslal mi naznaniti . . .“ — „Enega izmej svojih ljudij?“ vsklikne Moratin, razumevši misel tovariša.

„Da, on je poslal moža, da bi mi prihod moje ladije naznanil. Razumete? Ta mož je šel v hišo in ta je bil vzrok eksplozije!“ — Moratin se vstraši. — „Sedaj vidite, da nijsva nikogar izmej zasledovalcev pokončala, in da sva sedaj v največjeji nevarnosti! Morava kakor hitro mogoče v ladijo. Idite!“ Obrne se, da bi šel po stopnjicah. — „Denar!“ vsklikne Moratin, zgrabivši Karlo za ramo. „Ali ne boste denarja izkopali?“ — „Ne, ne! nij časa, morava uže malo potrpeti. Sovražnik nas zamore vsak trenotek zasačiti. Držite deklico, da ne uide!“

tero reprezentuje zrele može. Pravijo, da so večinoma plemenitashi, ki so skoro vsi posestniki in cesarske hiši jako vdani, svojim kolonom one podpise izvili. Mogoče, da je tudi to res. Toda kaj tacega ne bi bilo mogoče v deželah ob Minčiju pred letom 1866 ali ob Tičinu pred letom 1859.

„V Italiji so slabo podučeni o pravem stanju stvari v našem Primorju, kajti delujoča stranka (partito d'azione) treh dežel Gorice, Trsta in Istre navadno rada povekšuje vsako svojo demonstracijo, ne razumem v koliko korist onim idejam, za katere se poteza.

„Da inteligentnejši del italijanskega prebivalstva, advokati, zdravniki, mnogi inženirji, mnogi časnikarji, mnogi veleposestniki in veletržci želé zjedinjenja z Italijo, je istina. Pa ti niso še „vse primorsko prebivalstvo“. In primis ante omnia, prebivajo na gorske strani goriške dežele, v tržaški okolici in v velikem delu notranje Istre — Slovani, kateri goje smrtno sovraštvo za vse, kar je italijanskega. Slovenska propaganda deluje uže trideset let, da ohrani v primorskem kmetiskem prebivalstvu vzbujeno idejo slovenskega, če ne velicega jugoslovanskega kraljestva.

„Ideja skupne domovine je bolj živa mej Slovani nego mej Italijani naše dežele. In v resnici se udeležé taborov — ljudskih shodov, meetings — v mnogem številu kmetje, nekateri izmej njih so celo govorniki.

„Takah taborov je bilo več, posebno na Goriškem. Znano vam bode pa, da eden slovenskih prvakov (caporioni) v tržaški okolici je čestivredni Nabergoj, kmet in krčmar na Proseku, vasi nad Trstom, ki slovi po svojem dobrem vinu, tako zvanem teranu. On je uže mnogo let ud mestnega zastopa tržaškega in tedaj tudi tržaškega deželnega zbora, potem je pa tudi državni poslanec. Nij slovanske vasi na Primorskem, kder so Slovani v večini, da ne bi imela svoje čitalnice (bralnega društva), v kateri se vidi v vsakem kotu belo-modro-rudečo bervo, slovansko trobojnico. Nij davno, kar je žandarmerija na povelje municipalnega uradnika tržaškega s palice strgala tako slovansko trobojnico, vibrajóčo v proseški vasi.

„Na podlagi §. 19. državne temeljne postave — avstrijske ustave — ima vsaka od vlade priznana narodnost pravico, da dobiva v svojih šolah poduk v lastnem jeziku, za to

so šole na gorske strani goriškega, v tržaški okolici in v največjem delu Istre slovanske.

„In ne samo vsi duhovniki v slovanskih krajih so Slovani, kar bi bilo čisto naravno, ampak tudi v mnogih vseskozi italijanskih krajih so slovanski duhovniki. Od tod prihaja, da slovanski duhovniki, kateri so najbolj vneti za slovansko idejo, v tem zmislu na vso moč propagando delajo.

„Naj vam navedem en vzgled iz novejše dobe. Neki Marcovich ali Covacich — saj je vse eno, kako se imenuje — pride sè svojim novorojenim detetom in z babico k župniji sv. Jakoba v Trstu, proseč naj mu krsté otroka. Ceremonija se zvrši. Toda, ko treba vpisati ime očetovo v krstno knjigo, kaj se zgodi? Duhovnik se brani vpisati ime Marcovich ali Covacich po tem načinu, (ker imenujejo Slovani tako ortografijo italijansko), ampak tako le: Marković in Kovačić. Zdaj pa pomislite, da je ubogi mož po svojem načinu pisal svoje ime, ker so je tako pisali vsi njegovi predniki uže od 200 let sem in se primki nikdar ne spreminjajo. Saj imamo tudi v Bolonji družino, ki se ne piše Ercolani, ampak Hercolani, Izola v Istri je imela družino Hetorei-jev in v Trstu je družina z imenom Hortis. Duhovnik se nij hotel udati in je pisal Marković ali Kovačić rekoč, da je to slovanski ime, ki se mora po sedanji slovanski ortografiji tako pisati.

„K sreči je tržaški municipij italijanski, in duhovnik je prejel ukaz, da mora v ogib kazni ime ubozeža moža po njegovej želji popraviti. Ta dogodbica bi morala zadostovati, da razumete, da tu nij borba mej italijanstvom in slovanstvom tako lahka, kokor bi vam radi nekateri v glavo vcepili.

„Avstrijski element podpira zdaj očitno slovanski element, ker so mu Slovani dobri zavezniki zoper domač italijanski element, še bolj pa zoper italijansko propagando semkaj prihajajočo od onstran Soče. Vsakrat kadar pride na žurnalistični tapet vprašanje zaradi Trenta ali Trsta, zgamejo se primorski Slovani, poudarjajo svoj obstoj, imajo tabore, sklepajo adrese zvestobe do cesarja — in pri takih prilikah jih morajo deželni Italijani pozirati — „finiscono col trovarsi fra l'ancudine ed il martello.“ Prav tako stoje stvari.

„Pri vsem tem pa je gotovo, da se italijansko čutje čedalje bolj koreníči. K temu pripomagajo časopisi, klubi, delavska društva.

Fernandez je sklenil, ko vidi malopridneža z deklico po stopnjicah hiteti, ju končati; skoči tedaj v jednej roki puško, v drugej dolg nož držaje, iz zakotja in skoro bi bil pozabil svoj pridobljen zaklad. Ko pride do stopnjic, vidi, da je Karnar uže zgoraj in da mu Moratin, ne ozrši se, sledi, — upade mu pogum, ali bolje pomisli, da nij varno Karlina prihodnost jednemu strelu zaupati, in kmalu bodemo videli, kaj je sklenil. Plazil se je za Karlo in jej segel v roko, šepetaje: „Pogum! Vaš prijatelj sem. Hodite kolikor mogoče počasi, drugo jaz storim!“ In izgnil je divji obraz, katerega je bila Karla v temi v gledala.

Ni bi ne bilo moglo Karlo še vstrašiti, drugekrati bi jej bila prikazen Fernandez gotovo strah vzbudila, a sedaj jej je le malo bolečine polajšala. „Po tej poti,“ se čuje glas Karnarja, „bodite previdni, Moratin, kajti ta nesreča, da se je naš prijatelj mesto sovražnikov pogubil, nam zna biti v pogubo.“

„Mej tem, ko se bodo vun plazili, lahko pospravim svetilnico in škrinjico, in „sreča čez srečo!“ je vskliknil Fernandez, vrnivši se, pritiskivši zaklad na srce. „Za ves denar in zlato na svetu bi ne bil zamudil tega trenutka.“ Tipal je varno po poti navzgor in je šel, kakor se mu je zdelo, da je prav proti vhodu kapelice. Držal se je zmerom v obližji malopridnežev in njune žrtve, in v naglici, kapelo zapustiti, bi se bil kmalo izdal. „Zdaj velja, kakor hitro mogoče v šalupo priti. Škrinjica naj tu počaka,“ to rekši, postavi svetilnico v kot cerkve za neko skalo, „menim, do čolna tako naglo priti, da se bodeta hudobneža vstrašila.

Ko se je vsega znebil, kar mu je bilo na poti, je hitel k obrežju.

Dobrovoljni človek si je namenil Karlo rešiti, naj si bode uže karkoli hoče. Kot besen je letel k obrežju.

(Konec prih.)

Sicer je pa nižje ljudstvo skoro po vsej našej deželi prepričano, da se v italijanskem kraljestvu — v ekonomičnem oziru — še precej slabostoji. To verjame tem bolj, ker vidi samo v Trstu nad 10.000 delavcev in rokodelcev italijanskih podložnikov — da ne štejemo onih tisočev Italijanov, ki si na Dunaji, po Ogerskem in drugod kruha iščejo.

„Ako se postavi Italija na rusko stran utegne morda navidezno kaj pridobiti; — ali bi pa Italija po razdelitvi Avstrije, kar namerava Rusija doseči, bistveno kaj pridobila? Avstrija je po svoji naravi konservativna država in se ne bo nikdar ofenzivno proti Italiji postavila. Ona utegne dalje Italiji kot predzidje služiti proti Slovanstvu, med tem ko bi Pola in Trst v rokah Nemčije, in Dalmacija dežela jugoslovanskega kraljestva vedna grožnja bili Italiji in bi se v tem slučaju Adrija ne mogla več imenovati italijansko jezero.

„K sklepu naj ponovim, kar sem uže enkrat „Fanfulli“ povedal: Najboljša politika Italije proti Avstriji je ta, da si jo sprijazni ter zapreči, da se ne spremeni v slovansko državo, kajti v tem primerljaji bi Avstrija sama povzdignila belo-modro-rudečo zastavo ter bi postala morda središče velicega jugoslovanskega carstva od Adrije do Drave in od Dunava do Kotora. Mari bi tako spremenjen prizor ugajal bodočnosti Italije?“

* * *

Jaz prepuščam razumnim in pozornim čitateljem, da sami razberó pametne in resnične, pa tudi pomotne ali najivne sodbe Italijanove o nas.

Konec njegovega dopisa pak — to sem uže v uvodu omenil — je tako premisleka vreden, da ga živo priporočamo vladi in vsem onim, katerim je res za obstanek Avstrije.

Avstriji sovražen Italijan se boji, da bi naša monarhija Slovanom pravičnejša postala, zato, ker bi s tem Avstrija močnejša postala, Italijan pa se močne Avstrije boji, ker ne bode dovolila, da bi si on na njene stroške tako „bodočnost“ naredil, kakoršno on želi, a je noben Avstrijec želeli ne sme. Italijan se hoče vezati celo s prusijanskim Nemcem ali nemškutarjem, ki veleizdajno preži, kedaj bi mogel neke naše provincije od Avstrije odtrgati in k Nemčiji priklopiti, — samo če gre ta zveza zoper Slovana, zoper okrepčanje monarhije po slovanskem življu.

Ali ne govori to glasno dovolj? Ali nij to najboljši dokaz, kako prav bi storila avstrijska monarhija za svoje utrjenje in stalno ohrambo, ko bi se bolj ozirala na naše in sploh južnoslovanske terjatve.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 20. maja.

Na Dunaji je izšla brošura „Verdict der Thatsachen“, katera si je za nalog postavila politiko grofa *Andrassyja* hvaliti. Pravijo, da je njen pisec dvorni svetovalec Doczy, ki vse namene Andrassyjeve ve. Pripoveduje se v tej brošuri, da Andrassy uže leta 1876 nij verjel v celokupnost Turčije. Andrassy misli: če se Avstrija z Rusijo zaráti, bi morda zdaj enkrat zmagala, ali potlej bi prišla cela vrsta vojsk, v katerih bi Rusija in Avstrija za eksistenco boriti se

morali. Tudi Nemčija je Francijo v velikem boji pobila, ali Moltke je dejal, da bode morala zdaj 50 let roko na meču držati, da ohrani, kar je priborila. — Zato je Andrassy vojsko odrinil, da-si morda še pride...

Vnanje države.

Denes še bolj kaže na to, da se mir dela in se bode tudi storil. Ruska vladna „Agence“ in angleški vladni „Standard“ pišeta miroljubivo. — Grof Šuvalov je v soboto zapustil Peterburg in se vrača skozi Berlin v London. Predno tjakaj ne pride, ne bode mo nič izvestnega novega čuli. Govori in piše se pa sploh, da je Šuvalov carja pregovoril, v nekaterih točkah popustiti, da se mir ohrani, in v ta namen kongres evropskih vlad snide.

V Albaniji se agitira od italijanske strani proti temu, da bi Epirus spadal k Greciji, temuč naj Albanija bode samostalna. Zaano je, da Italijani špekulirajo na njo.

Italijanska zbornica je 18. t. m. v posvetovanje vzela zakonsko osnovo o zidanji železnic v zgorenjej Italiji v dolžini 400 kilometrov s skupnimi stroški 380 milijonov. — Torej mora Italija uže še denarja imeti, če se tacih velicich rečij loti.

Na Nemškem se uže začena reakcija. Pruska vlada je predložila zveznemu svetu (bundesrath) „postavo proti prestopkom socijalno-demokratskega prizadevanja.“ Ta postava dovoljuje časopise in knjige socijalno-demokratskega zapopadka zatirati in prepovedati. — Piše se pa dalje, da hoče nemška vlada tudi volilno pravico skrajšati. — Tudi minister za kultus, Falk, je dal svojo demisijo, in sicer zaradi tega, ker je čutil v cesarjevih besedah, naj vsak minister skrbi za to, da se vera ohrani, sebe in svoj delokrog zadet. — Tako ima napad blaznega Hödla uže svoje nasledke in bič, ki se zdaj plede na priganjanje in z odobravanjem samih liberalcev, padal bode skoro tudi po liberalnih nemških hrbtech. Postave, ki se zoper stranke delajo, imajo rade lastnost pušice, ki odskoči in strelca samega rani.

Dopisi.

Iz celjske okolice 16. maja [Izv. dop.] V zapisniku občnega zbora štajerske kmetijske družbe meseca februarja v Gradcu nahajam neko obravnavo, katera je tudi za naše narodno slovensko stališče važno in katero nam svedoči, da tudi pošteni Nemci naše narodne pravice priznavajo in našim narodnim terjatvam pritrjujejo. Pri celjske kmetijske podružnici so namreč udeleženi tudi narodno misleči Slovenci in narodni učitelji. Ti so izrekli željo na občni zbor štajerske kmetijske družbe, naj bi se ona pri slavnej vladi pobrinola, da izda slovensko čitanko za kmetijske nadaljevalne šole in za poduk slovenskemu ljudstvu. Ta predlog je zagovarjal načelnik celjske kmetijske podružnice, Nemeč vitez Berks. Tudi je soboj k zboru prinesel kopico slovenskih knjig, darovanih po dobro znanem domoljubu, dekanu Žuži, naj jih kmetijska družba razdeli mej slovensko kmetovalstvo. O teh dveh predlogih se je vnela mala debata. Nemci se mu niso odgovarjali ali se mu protivili, le predsednik je omenjal to, da kmetijska družba štajerska uže s tem dovolj za slovenski štajler skrbi, da izdaja svoj organ tudi v slovensčini (v Gradcu izhajajoči „Štajerski gospodar“). Najdel pa se je drug človek, kateri živi mej Slovenci in od Slovencev, ki se je po nepotrebnem v to vtikal. To je notar Rudl v Marnbergu. Ta je čenčal, da Slovenščina nema tehničnih izrazov in da jemlje za nje besede iz srbskega in ruskega jezika, za kar pa on nij, namreč za to, da se slovenec rajše na nemščino priraja. Seve, da je uže to sumničenje zadostovalo, da nij bil sprejet dobro

misleči predlog celjske kmetijske podružnice. A ta poslednja se je še z drugim predlogom pri tem zboru odlikovala, kar je jako pohvalno. Ker je imela biti namreč razpisana služba (in je še, menda do konca maja s 1500 gl.) služba potovalnega učitelja za kmetijsko, s sedežem v Mariboru, predlagala je ta, naj se vzame takov prosilec, kateri bode slovensčine skozi in skozi zmožen. Da si so temu nekateri s tem otročjim popravkom ugovarjati hoteli, naj bode samo štajerskega slovenskega narečja (windische Sprache) več, vendar se je, kakor razumljivo, ta predlog enoglasno sprejel. Nanj se je pa kakor v prejšnjih letih, oziral tudi pri razpisu štajerski deželni odbor. Da bode tudi pri podelitvi službe pri tem ostal, zato imamo vsaj vso nado.

— (Ob iste stvari nam piše drug dopisnik iz Celja:) Februarja meseca letošnjega leta je imela ces. kr. kmetijska družba Štajerska v Gradcu svoj 54. občni zbor. Pri tem zboru je stavil zastopnik podružnice Celjske, g. vitez Berks, predlog, naj bi kmetijska družba delala na to, da se sestavi berilo za kmetijske tečaje v slovenskem jeziku. Kdor razmere na Štajerskem pozna, moral bi misliti, da je ta predlog bil z veseljem sprejet, in da mu je zbor kmetijske družbe, katera bi imela skrbeti za napredek poduka pritrnil. A zgodilo se je ravno nasprotno, kajti oglasil se je nekov Rudl iz Marnberga, ter je izjavil, da on smatra izdanje berila za kmetijsk poduk za čisto nepotrebno, da on sam živi na spodnjem Štajerskem, v slovenskem okraji, in da je prepričan, da otroci izrazov, donešenih iz Srbskega in Ruskega ravno toliko razume, kakor nemške. Na te besede je tedaj predlog viteza Berksa padel.

Te besede, izrečene po nemškem za grizencu, ki niti naših, niti tujih razmer ne pozna, in le sem ter tja katero brez nog in glave zine, ne potrebujejo nikakoršnega komentara. Stvar se sama sodi. Jaz pa moram na podlagi izkušenj o tem nekoliko izpregovoriti, da se morda istemu g. Rudlu misli o naših razmerah nekoliko pojasnijo. Kakor je znano, primanjkuje našim ljudskim šolam dosedaj sploh še pripravnih beril, in odbor, kateremu je naloženo, sestaviti slovenska berila, sedaj dela pridno. Nadejati se je tedaj, da dobi ljudska šola v kratkem dostojno berilo. Zdaj pa vprašam: ali bode to berilo morda tudi polno srbskih ali ruskih izrazov? Nemamo li v svojem jeziku, katerega vsak pošten Slovenec ume, dovolj izrazov, da nam jih nij treba loviti po tujih jezikih? In če imamo nekatere, srbskim podobne izraze, nij-li naš jezik jeden slovenskih, kateri so si vsi v rodu? Tega se ve da oni gospod Rudl ne ve, in za to naj rajši molči. Ako bodo tedaj berila za ljudske šole, kar smemo upati, dostojna in za deco razumljiva, zakaj bi se potem ne mogla tudi berila kmetijskega obsega isto tako razumljivo sestaviti? So-li odstavki v naših spisih in kmetijskih novinah tako nerazumljivi, da bi jih kmet in šolar razumeti ne mogel? Ako mi g. Rudl na ta vprašanja odgovori, potem se bodem smatral kot premaganega. Če pa na to vse nij še mislil, tedaj naj bi bil rajši molčal. Drugi predlog viteza Berksa je bil, da se za naše spodnje Štajersko namesti popotni učitelj, kateri bi znal slovenski predavati. Vitez Berks je ta predlog utemeljil s tem, da pri nas nij namen, dovažati srbske in ruske izraze, tem

več, da mora biti jezik sredstvo, po katerem kmetijska družba svoj vzvišen namen doseči ima. Če se ima to zgoditi, tedaj mora kmetijska družba posredovati z našim ljudstvom s takimi učitelji, ki znajo slovenski, da jih kmet razume, kajti predavanja se ne vršijo za mestne lione, dandije in drugo gomažen, ampak za kmeta, za posestnika zemljišč. Inače je denar, potrošen za učitelje, brez potrebe razmetan.

Zopet se je tist Rudl oglasil in dejal, da se v slovensčini nahaja premalo primernih izrazov, in bi se ti izrazi morali še le iz družih slovenskih jezikov pridobivati. Rekel je: „wir brauchen keine fremden Ausdrücke, es ist besser, das Volk lerne die in Oesterreich bestehende Kultursprache.“ Tako tedaj! Iz Avstrije naj se izžene naš jezik, in naj se uvede nemška „Kultursprache“, ki morda — nema tujih izrazov! Smešno! Je-li „kultur“ nemšk izraz? Sram naj bo g. Rudla, da se tako blamira! Kateri jezik ima več potujčenih besedij in izrazov v sebi, kakor nemški! Na svetu nobeden! Ravno nemščina vsa mrgoli tujih besedij.

Če nemamo učiteljev, ki kmetijske predmete v slovenskem jeziku predavati znajo, je boljše, da se nam sploh taki učitelji ne pošiljajo, ker potem kmet misli, da ga imajo za norca.

Tigrin.

Domače stvari.

— (Izpremembe državnega volilnega reda za Kranjsko) bi pač silno treba bilo. A taka izprememba, kakoršno bi radi, nij predložena, temuč samo to je v seji 17. t. m. nasvetovano bilo, da namesto v Planini, bode od zdaj volišče v Logatci, — nič več.

— (Požar in prošnjaja.) Piše se nam iz Spodnjega Zemona 18. maja: Denes popoldne ob 1/2 2 začelo je goret v naši vasi, in v malo trenutkih bile ste dve hiši v ognju. Požar je razsajal tako, da je v pol ure bilo 7 hiš z drugimi poslopji vred v ognju. Revni pogorelci so le malo oteli, vendar pa vso živino. Strašno težko bode pozabljena ta huda nadloga tem ubogim pogorelcem, kajti revščina je bila uže tako, ker dve, recimo tri leta nijso ljudje skoro nič pridelali, a kar so še imeli, šlo je v nič v tem ognju. Usmiljeni ljudje se prosijo, ako je mogoče, tem ubozim pogorelcem kaj pomoči, ker tem ljudem bode manjkalo vsega, ker jim je vse pogorelo. Mili darovi za uboge naj se pošljejo na županijo Zemonško.

— (Ptujski) nemški „fortschrittsverein“ se je 17. t. m. v svojem zboru oglasil zoper nagodbo, kakoršno snuje vlada in večina državnega zbora, ker Cislejtanijo preobklada in interesom cislejtanskega prebivalstva ne ustreza. Razumeje se samo ob sebi, da zdaj ko so in ker so ti ptujski modrci svoj silno veljavni votum oddali in ga brž po svetu telegrafirali, bode se stvar vse drugače zasukala nego bi se bila.

— (Pot mej Mariborom in Celovcem), ki je 17 milj dolg, sta dva oficirja 15. husarskega polka pred nekaj dnevi prejezdila v jednem dnevi; v Celovci sta jeden dan počivala, a potem zopet v jednem dnevi v Maribor prihajala.

— (Četrty občni zbor „Učiteljskega društva za slovenski štajler“), bode v torek po binkoštih 11. junija v Ljutomeru. Začetek ob 8. uri zjutraj v sobi 1. re-

